

คนที่ปฏิบัติดีจริง

ยอมตกว่าไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้

ระพี สาคริก

.....

ตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2485 ขณะที่ชีวิตฉันเรียนอยู่ในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ชั้นปีที่ 1 ฉันได้ยินครูท่านหนึ่งกล่าวว่า **คนดียอมตกว่าไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้** ทำให้ฉันรู้สึกประทับใจ ครูคนนั้นตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา เพราะโดยธรรมชาติแล้ว ชีวิตคนเรา หากประทับใจใครยอมสนใจสังเกตอากัปกริยาทุกสิ่งทุกอย่างด้วยความรู้สึกรักและศรัทธาอย่างยิ่ง

ฉันเริ่มเข้าใจได้ว่า **ความประทับใจ** สืบเนื่องมาจากการที่ **เราสองคนต่างก็มีใจถึงกัน** ดังนั้นฉันจึงเฝ้าสังเกตครูคนนั้นแทบทุกอิริยาบถ ไม่ว่าจะท่านจะยืน เดิน และพูด แม้ปฏิบัติอะไรอยู่ที่ไหน ทำให้รู้สึกว่ามีความสง่างามอย่างยิ่ง กระทั่งการแต่งตัวซึ่งเดินลุยโคลนอยู่ในท้องร่องซึ่งเต็มไปด้วยเศษขยะนานาชนิดท่ามกลางบรรดาศิษย์

สภาพดังกล่าว เสมือนสอนใจให้ฉันรู้ว่า สิ่งเหล่านั้นมันเป็นเรื่องธรรมดาสำหรับชีวิตเราทุกคน จึงไม่ควรรังเกียจและไม่มีการลุ่มหลงอยู่กับสภาพอื่นใดซึ่งเป็นอีกด้านหนึ่ง

หลังจากเวลาผ่านไปมาแล้วร่วม 70 ปี ถึงขณะนี้ ชีวิตที่ผ่านพ้นอิทธิพลความไ้หุและความยิ่งใหญ่ในด้านวัตถุตลอดจนการถือครองอำนาจ ซึ่งตนพบบุคคลทั่วไป โดยที่ใจฉันเองไม่เคยยอมให้มันเข้ามากลบกลืนวิญญูณความเป็นคนของตัวเอง ดูเหมือนจะทำให้รู้สึกว่าตนเป็นคนโง่เขลาที่การดำเนินชีวิตสามารถรอดพ้นอิทธิพลจากกงเล็บเหยี่ยวและปากอันแหลมคมของนกและกาอย่างมั่นคงเข้มแข็งโดยตลอด

ฉันหวนกลับไปนึกถึงคำพูดจากครูท่านหนึ่งที่กล่าวว่า **คนดียอมตกว่าไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้** อีกครั้งหนึ่ง ทำให้สามารถค้นหาความจริงจากพื้นฐานคำพูดดังกล่าวได้อย่างลึกซึ้ง เสมือนประสบการณ์ชีวิตเท่าที่ผ่านพ้นมาแล้ว ได้เกิด**แสงสว่างจากใจ**ที่ช่วยส่องทางให้มองเห็นความจริงของชีวิตตนเองได้อย่างชัดเจน

เสียงซึ่งสะท้อนมาเข้าหูขณะที่ฉันมีอายุเพียง 20 ปีว่า **คนดียอมตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้** ได้ทำให้มองเห็นภาพอย่างชัดเจนถึงความหมายที่แฝงอยู่ในส่วนลึกของสิ่งดังกล่าว ซึ่งมันคงไม่ใช่กระแสน้ำและเปลวไฟที่หลายต่อหลายคนมองเห็นกันอยู่ในชีวิตประจำวันอย่างแน่นอน หากเป็นความหมายที่อยู่บนพื้นฐานของอีกด้านหนึ่ง ซึ่งมีความรู้สึกภายในจิตใจเป็นสิ่งบ่งบอกออกมา ช่วยให้เห็นภาพจากจินตนาการที่อยู่ในหัวใจตัวเอง ซึ่งมีความใสสะอาดเหนือกว่าเพชรนิลจินดาที่หลายคนมักรู้สึกว่ามีมูลค่าล้นฟ้ามหาศาล

วิธีการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยเฉพาะในด้านวัตถุซึ่งมีคนเป็นผู้สร้างมันขึ้นมา นับแต่ช่วงเริ่มแรกจนกระทั่งก้าวมาถึงขณะนี้ มันคือกระแสน้ำซึ่งนับวันยิ่งไหลเชี่ยวและทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น **ถ้ามีไม้ซัดต้นหนึ่งขึ้นอยู่ท่ามกลางกระแสดังกล่าว หากมองเห็นได้แต่เพียงภาพที่ปรากฏอยู่บนผิวน้ำ อาจคิดว่าไม้ชิ้นนั้นกำลังทวนกระแส**

แต่ถ้ามองเห็นได้ลึกถึงรากฐานซึ่งปักลงสู่พื้นดินอย่างลึกซึ้ง ย่อมมองเห็นความเข้มแข็งจนกระทั่งสามารถทำให้ตัวเองต้านทานกระแสน้ำ ไม่ว่าจะไหลเชี่ยวเพิ่มมากขึ้นแค่ไหน ย่อมมีผลพิสูจน์ให้รู้ถึงคุณค่าของความแข็งแกร่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากมองได้ถึงรากฐานจิตใจตนเองที่ยังลงสู่ใต้พื้นผิวดินอย่างลึกซึ้ง

แม้มองที่ผิวน้ำ หลายครั้งหลายหนอาจเห็นว่าต้นไม้นั้นมีอาการสั่นคลอนมากบ้างน้อยบ้าง ถ้าเข้าใจความจริงย่อมรู้ได้ว่า**ไม้ต้นนั้นยังมีชีวิตชีวา** จึงสามารถอ่อนไหวไปตามเพลงแห่งธรรมชาติได้ด้วยตัวเอง

ธรรมชาติของชีวิตเราแต่ละคน ต่างก็มีโอกาสสัมผัสกับการเปลี่ยนแปลงที่อยู่ในสภาพแวดล้อมของแต่ละช่วง ช่วยให้เราเห็นว่า ทุกสิ่งทุกอย่างที่มากกระทบความรู้สึกในแต่ละช่วงชีวิตย่อมเป็นไปตามการเปลี่ยนแปลงของกาลเวลาที่ไม่มีวันหยุดเพื่อให้คนซี้ซลาดหรือคนเกียจคร้านอ้างว่า **ขอให้ออสกนิตสักหน่อยได้ไหม**

ดังนั้น ธรรมชาติของชีวิตจึงจำเป็นต้องพบกับความทุกข์ยาก ซึ่งขณะที่พบย่อมรู้สึกลำบากใจ หลังจากช่วงนั้นผ่านไปแล้วหากหวนกลับมามองย่อมเห็นว่า **ความทุกข์ยากทั้งหลายไม่ใช่เป็นสิ่งที่มิตัวตนให้แต่ละคนยึดมั่นถือมั่นอยู่ตลอดไปไม่** เพราะในที่สุดมันก็ทำให้เราก้าวต่อไปพบความสุขได้เอง จากความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติ

ในขั้นนี้จึงสรุปได้ว่า **คลื่นแห่งความทุกข์ย่อมนำไปพบความสุขที่เป็นความจริงจากใจตนเอง** ดังนั้นภายในวิถีชีวิตเราแต่ละคนจึงจำเป็นต้องกล้าเผชิญกับความทุกข์ยาก โดยที่บางช่วงอาจเกิดความรู้สึกเสมือนต้องเผชิญกับสภาพ **ไฟสุ่มขอนไม้ที่มีความร้อนระอุ** หยั่งลงไปสู่หัวใจตนเองอย่างลึกซึ้ง

แม้อาจต้องเผชิญกับแรงกดดันถึงขั้นต้องหลั่งน้ำตา หลังจากหยุดสุดท้ายเหือดแห้งไปแล้วมันก็ผ่านพ้นไปสู่ความสว่างไสวเพิ่มมากยิ่งขึ้นอย่างรู้เหตุรู้ผล

สภาพดังกล่าวน่าจะถือได้ว่าเป็นบทเรียนที่อยู่ในกระบวนการเรียนรู้ของชีวิตมนุษย์แต่ละคน จนกระทั่งเริ่มรู้สึกได้ว่า **แท้จริงแล้วแม้เปลวไฟที่ใครคิดว่ามันร้อนแรงถึงขั้นเผาทุกสิ่งทุกอย่างให้หมดไหม้ไปได้ทั้งหมด** แท้จริงแล้วก็หาใช่ว่าจะมีตัวตนให้ต้องไปยึดติดอยู่กับมันไม่

มาถึงบัดนี้ อายุฉันผ่านพ้น 80 ปีมาแล้ว แต่มันคงไม่มีคำว่าวัยอันยาวนานขนาดเป็นคนแก่ **เมื่อไม่มีคำว่าคนแก่ ย่อมไม่มีคำว่าเด็กหรือคนหนุ่มสาวอยู่ในใจตนเอง** เนื่องจากทำให้รู้ความจริงได้แล้วว่า สภาพเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่คนนำมากล่าวอ้างเพราะขาดความเป็นตัวของตัวเองซึ่งควรมันคงอยู่กับเหตุและผล

อนึ่ง สิ่งทีกล่าวนำมาแล้วทั้งหมด มาถึงช่วงนี้ทำให้สรุปได้ว่า บนเส้นทางดำเนินชีวิตของแต่ละคน **หาใช่หวังที่จะได้เห็นกลีบกุหลาบอันสวยงามสดดงามอีกทั้งมีกลิ่นหอมหวลซึ่งมีผู้โปรยไว้ให้ตามความคาดฝันไม่** หากเต็มไปด้วยขวากหนามซึ่งจำเป็นต้องก้าวเข้าไปหามันอย่างทำทนาย หลังจากนั้นย่อมทำให้ตระหนักคุณค่าของความเจ็บปวด

นอกจากนั้นความรู้สึกถูกกดดันทำให้เกิดความยากลำบากอย่างหนักหน่วง จึงหาใช่ความทุกข์ทรมานใจด้านเดียวไม่ หากกลับมีผลช่วยเหลือหลอมรากฐานจิตใจตนเองให้แกร่งกล้ายิ่งขึ้น

ดังจะพบความจริงได้ว่า ผู้ที่ผ่านประสบการณ์จากสภาพดังกล่าวมาแล้ว ย่อมเย็นหยัดอยู่กับความจริงซึ่งมีอยู่ในจิตวิญญาณตนเองได้อย่างมั่นคง ทำให้ส่ายตาจากคนทั่วไปมอง ด้วยความรู้สึกว่า **มีความสง่างามและมีเมตตาสูง** จึงเป็นผู้ที่น่าเคารพรักและศรัทธา อีกทั้งทั้งเกรงขามด้วยความจริงใจ

คนดียอมตกน้ำไม่ไหลตกไฟไม่ไหม้ หากมองเห็นความจริงลึกลงไปในความหมายดังกล่าว ย่อมสามารถรู้ต่อไปอีกว่า **ความดีความไม่ดีต่างก็ไม่มีอยู่ในโลกนี้** โดยที่มองเข้าไปสู่รากฐานตนเองแล้วรู้ว่าดีหรือไม่ดีเกิดจากความรู้สึกของผู้อื่น จึงไม่ควรนำมาใส่ใจ ส่วนตนนั้นควรรู้อยู่เพียงหนึ่งเดียวเท่านั้นว่า **สิ่งทั้งหลายในโลกล้วนความเป็นจริงทั้งสิ้น** ซึ่งสิ่งนี้ค้นพบได้จากใจตนเองโดยแท้

เพียงแต่ละคนสามารถหยั่งรู้หน้าที่ได้ว่า **ตนพึงปฏิบัติจากความจริงที่อยู่ในใจ** อีกทั้งรักษาสิ่งนี้ไว้ให้มั่นคงอยู่ได้ **แม้จำต้องสูญเสียชีวิต** โดยที่เข้าใจว่าเป็นศักดิ์ศรี **ความเป็นคนที่แท้จริงแห่งตน**

12 มกราคม 2546